

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱՅԼՆ

909

ԲԱԺՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ամբողջ 31րդ տարեշրջանի (1915 ոգոստոս-1916 յուլիս) բաժնորգադինն է 20 ֆրանգ, Թիւրքիայի և Պարսկաստանի համար 10 ֆրանգ, ԿԱՆԻՍԿԱՆ Բաժնորգադինն է 2 ֆրանգ. Թիւրքիայի և Պարսկաստանի համար 1 ֆրանգ. Կամակ կամ դրակ ալս հասցէով.

M. PORTOUKALIAN
Directeur du journal Armenia
MARSEILLE (France)

ԼԱՏԱՐԻ

1915 ՕԳՈՍՏՈՍ 4 Խ.
(2.Տ. 1915 Յուլիս 22)

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Խմբագրութիւնը եթէ հարկ համարի, համառօտելով և կամ մասամբ միայն կը հրատարակէ իրեն զրկուած գրութիւնները: Պարտաւոր չէ վերադարձունել չհրատարակուած ձեռագիրները: Ծանուցումներ կընդունուին հայերէն և ֆրանսերէն լեզուով: Ծանուցման 1 միջակ գիրը 1 սանդիւ կարժէ. 1 գլխագիրը 2 սանդիւ:

Les annonces en français et en arménien sont reçues au bureau de la Rédaction: Place Alexandre-Labadie, 17

ԲԱՅՈՒԱԾ Ե
ԲԱԺՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
"ԱՐՄԵՆԻԱ"
ԼԱՏԱՐԵՐԶԱՆԻՆ

(1915 ՕԳՈՍՏՈՍ — 1916 ՅՈՒԼԻՍ)

Ամբողջ 31րդ տարեշրջանի (1915 ոգոստոս-1916 յուլիս) բաժնորգադինն է 20 ֆրանգ (4 տոյար ամբ. թիկեան կամ 7 յուր և 50 կպկ. ուս. սակեան) ամէն տեղի համար, ի բաց առեայ Թիւրքիայի և Պարսկաստանի, որ կը զրկուի կէս բաժնորգադինով, այլ ինչ անբողջ տարեշրջանին համար 10 ֆրանգ:

Բայտնի է արդէն թէ ամենք որ Արմենիայի Օժանդակը արձանագրուած են մեր հրատարակած Օժանդակութեան կանոնագրին համեմատ, իրաւունք կը ներան. Արմենիա ստանալու, քանի՜ անձի համար որ ուզեն իրենց ստացած լրագրի ծրարին մէջ գրուելով և կէս բաժնորգադինով, այսինքն ամբողջ շրջանին համար 10 ֆրանգով կամ ամսական 1 ֆրանգ կարելի է նաեւ Օժանդակի նշանակած բաժնորգի հասցէին ուղղակի զրկել թերթը, 1/2 ֆր. (2 1/2 տլր.) բաժնորգադինով:

Մ. ՓԱՐԹՈՒԴԱԿԱՆ ԶԲԱՏՄԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ	
	Փր. անգլ.
Ս. Հայ գիւցազունի մը Բ. սպառքը.	40
Բ. — Է. (Սպառած)	
Ը. Թիւրքիայի Հայերն եւ իրենց զրադիներ (Գրեց Մ. Աւետիսեան)	50
Թ. «Արմենիա»ի յուշարար (Ա. տարի)	1,40
Ժ. Վրէժ	20
ԺԱ. Թոմաս Բոցարիս	20
ԺԲ. Նմայներ Մ. Փարսուգալեան ի գրած ոտանաւորներն	15
Ժ. Մի պուկար հայկեանք (Պարսկաստանի Զեղափոխութեան ծագման պատմութիւնը)	1,40
ԺԳ. Մի գաղտնիք	20
Մարտի 15-էն զտրու զրկուած փոստի ծախքը կը վճարուի հրատարակողին:	

ԲՈՎԱՆ ԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Արմենիայի 31րդ տարեշրջանին աւթով. — Կամակ Հայաստան (Վան). — Մաթեմաթիկ Վանի գրաւման աւթով. — Ի յիշատակ Հայրենիքի ազատութեան համար պատերազմի մէջ ընկած կամուր Հայ զինուորաց. — 7 Հայեր նորէն կախուած Կ.պոլսի մէջ. — Այլ եւս վրէժը կը մ'նայ. — Ռուսիայի պետական Գուման եւ Սաղոնօֆի ծառը. — Հայերը Հարաւային Ամերիկայի մէջ. — Տեղական. — Մեծ հրդեհ Կ.պոլսի մէջ. — Իտալեանները յարաբերութիւնները. — Միջկէսի գրաւումը. — «Մարտի 15-ի ինքնակի ահաբեկներն» Էնվալիս փոխադրուելուն աւթով Տ. Փոլսումարէի խօսած ծառը. — Ծանուցումներ:

ԱՐՄԵՆԻԱ 31րդ
ՏԱՐԵՇՐԶԱՆԻՆ ԱՌԹՈՎ

Այս թուով կը սկսի Արմենիայի 31րդ նոր տարեշրջանը:

Եւրոպայի մէջ հայերէն լրագրի մը 30 տարի կեանք ունենալը ապացոյց մը կրնայ նկատուիլ եւրոպական Հայերի այժմեան մտաւոր յառաջդիմութեան, աղքատին զգացումի զարգացման և յարատեղ ոգիին: Ասկէ առաջ Եւրոպայի մէջ հայերէն լրագրի մը հրատարակութեան քանիցս փորձեր եղած էին, և շատ կարող անձերի ձեռքով, բայց անյաջողութեան դատապարտուած և շատ կարճատեւ կեանք մը միայն ունեցած էին:

30 տարի մէջ երեան կուգայ ամբողջ շոր սերունդ մը, թէեւ մենք ոչ սովորութիւն, ոչ ալ պէտք ունինք տարեգրութիւններին կրկնելու և յիշեցնելու Արմենիայի սկզբունքները, անոր ուղղութիւնը և այդ ուղղութեամբ մատուցած ծառայութիւնները, բայց իր 30 տարին լրացնելուն առթիւ՝ նորերին համար որոնք չեն կրցած ճանշալ զինք սկզբէն ի վեր, աւելորդ չենք համարիր մէկ երկու տողով գէթ ստուերագծել այստեղ անոր ուղղութիւնը:

Արմենիան հայ հայրենասիրական նպատակ ունեցած է իր ուղղութիւն, իր ձգտումներ, իր գրութիւններ ու իր գործունէութիւն նուիրուած են այդ նպատակի հասնելուն:

Իր ընթերցողներին այդ ուղղու-

թեամբ մտաւոր պաշար և զարգացում տալու համար՝ հայ հայրենիքի վիճակին և անոր հետ կապ ունեցող խնդիրների վրայ լուրեր, տեղեկութիւններ տալու աշխատած է, արտասահմանի հայերին և Հայաստանի հայերին միջև յարակցութեան կապ մը դառնալ ջանացած է, Հայաստանի ազատութեան աղքատի ցոյց տուած է ոչ միայն մտաւոր զարգացումը այլ և յեղափոխական գործը, որի համար պատրաստութեան, ներքին ոյժ գոյացնելու անհրաժեշտ պէտքը ցոյց տուած է: Այդ ոյժ գոյացնելու համար մեզի պէս տկար ազգի մը մէջ՝ ամէն դատակարգե-

թիւն իրենց անհարգութիւն թող լով միաբան և համերաշխ գործելու յորդոր տուած է. հետեւապէս իր ծրագրի մէջ չէ ընդգրկած դատակարգային և ընկերակարական խընդիրներով զբաղելը որոնք Հայաստանի խնդիրն հետ կապ չունին, գէթ գործունէութեան ներկայ շրջանին մէջ. Հարստութիւնը յանցանք մը չենք համարիր իրեն վերայ յարձակելու համար, ոչ ալ աղքատութիւնը առաքինութիւն մը ինչպէս որ աղքատութիւնն ալ յանցանք մը չենք նկատեր, ոչ ալ հարստութիւնը ինքնին արժանիք մը: Մարդ ինչ վիճակի մէջ ալ գտնուի, իր գործն է որ կը բարձրացնէ իր արժանիքը և ոչ թէ իր դրամական վիճակը. նիւթական կարողութիւն չունեցող Հայ մը՝ որ իր անձը կը նուիրէ Հայաստանի ազատութեան տուրք գործին, մեզ համար շատ աւելի մեծ մարդ մ'է քան թէ այն հարուստ Հայը որ հազիւ կը հաճի իր փշրանքներէ նուիրել Ազգի ազատութեան սուրբ գործին: Ներկայիս մէջ Հայի մը մեծութեան չափանիշը իր հայրենասիրական եռանդն ու գործունէութիւնն է, ինչ դատակարգի և կուսակցութեան ալ պատկանի ինք: Մնացած բաները երկրորդական, երրորդական և այլն կարգի տեղեր կը բռնեն: Պէտք է օրինակ առնենք Ֆրանսաէն ուր ասկէ առաջ զանազան կուսակցութիւններ թէեւ կատաղաբար կը կուռէին իրար հետ, բայց այսօր, Հայրենիքի փրկութեան

ստիպողական պէտքին առջև, ամէնէն պահպանողականը ու ամենէն յեղափոխականը ձեռք ձեռքի տրուած կը գործեն:

Մեր նպատակը չլինելով մանրամասն գծել այստեղ Արմենիայի ուղղութիւնը, որը ընդարձակօրէն ցոյց կուտան իր 30 տարիի հրատարակութիւններն ու գործունէութիւնը, վերագրեալ մի քանի տողերը բաւական կը համարինք:

Արմենիայի երեսնամեայ շրջանի բոլորման առթիւ՝ քաղցր պարտք մը կը համարինք մեր ջերմ շնորհակալութիւններ յայտնել ամէն անոնց որոնք իրենց բաժնորգադրութեամբ կամ գրական աշխատանքով իրենց կամ իրենց համակրութեան ունեղբական ապացոյցով աջակցած են մեզ այս դժուարատար գործը 30 տարի շարունակելու:

Գիտենք որ Արմենիան աւելի օգտակար դարձնելու համար ինչ ինչ բարեփոխումներ պէտք է ընել, Բայց մենք արդէն ըրած ենք ինչ որ կըրնանք և աւելի քան որ կրնանք: Ասկէ աւելին ընելու միջոցներ և դիւրութիւններ պէտք են, որոնք ձեռք բերելու համար պէտք է աջակցին մեզ մեր համակիրներ: Թաճախ կը պատահի որ կարեւոր յոգուածներ և լուրեր, մեր կամքի հակառակ, տեղ չեն կրնար գտնել Արմենիայի փոքր դիրքին մէջ, կը խորհինք ընդարձակել անոր դիրքը, առանց աւելցնելու բաժնորգադինը: Մեր այդ ծրագիր իրագործելու համար՝ պէտք է որ գոնէ 400 բաժնորգադին ունենանք. չէ՛ կարելի որ այս մասին ջանք մ'ընեն Արմենիայի ըսկըզբունքների համակիրներն ալ և աշխատին դայն տարածելու: Մենք իրենց աշխատանքի դիւրութիւն մը տուած լինելու համար, Արմենիայի այս թուով իրենց կը զրկենք տուպագրուած պատրաստ նամակներ որ իրենց յարմար տեսած բարեկամներին և ծանօթներին զրկեն, առաջարկելով որ իրենց բաժնորգագրութեամբ ոյժ տան Արմենիային: Այդ նամակների վրայ հարկ կը լինի միայն աւելցնել այն անձի անունը որին կուղղուի և ստորագրել:

Հանրային գործերի յաջողութեան
և արդիւնաւորման պէտք է որ հան-
րութիւնը աջակցի:

Մ. Փ.

ՆԱՄԱԿ ՀԱՅԱՍՏԱՆԷՆ

Վան, 3/16 յունիս

Ռուս բանակը թէև առանց կուի
գրաւեց վանը, բայց նախ քան
գրաւումը կռիւներ էր ունեցել Կա-
վրէշանի, Բերկրի, Զէվէ և այլ քիւր-
դաբնակ տեղերում: Իսկ քաղաքիս
գրաւումից յետոյ շարունակելով իր
առաջխաղացութիւնը՝ կռիւներ ու-
նեցաւ նահանգիս հարաւակողմում՝
Ոստան, Կաւաշ, Կարճկան և Նոր-
դուղ գաւառներում: Այս լեռնային
վայրերում և մանաւանդ Նորդուղի
լեռներում էր ամրացել վանից նա-
հանջող թիւրք բանակը, որին միա-
ցաւ նաև Ատրպատականում գործող
թիւրքական բանակը՝ հրամանատա-
րութեամբ Էնվէր-փաշայի հօրեղբայր
Խալիլ-բէյի, որ Պարսկաստանում ու
Աղբակում Աղղրանիկի զեկավարու-
թեան տակգտնվող հայ կամաւորնե-
րի և ռուս բանակի հետ ընդհարում-
ներ ունենալուց ու պարտիւղուց յե-
տոյ՝ նահանջել էր մինչև Խոշար և
այնտեղից էլ Նորդուղ, ուր միացել
էր վանից նահանջած Զէվէթ-բէյի
բանակին: Խալիլ-բէյի կորպուսը
վերջին ժամանակները հասել էր
Պարսկաստան՝ Հալէպի ու Գիարբէ-
թի միջով, որոնց մէջ ճանապարհ-
հօրեղբայր յետոյ, բաւական ուժեղ
բանակ էր նա, զորաւոր թնդանաթ-
ներով, բայց ռուսաց բանակի հզօ-
րութեան առաջ տեղի տուեց ու
պարտվեց, չքայնելով այն յոյսը՝ որ
նրա վրա զրել էին յէօն-թիւրքե-
քը, նրանով իրանում թափանցելու
և իրանեան ժողովուրդները մեծ
ջնթիւն մասնակից անելու նպատա-
կով:

Թիւրք նահանջող բանակի հետ
դռնվում էին նաև վանից փախչող
թիւրք ու քիւրդ ժողովուրդներ ու
նրանց ընտանիքները, յոյս ունենա-
լով, որ թիւրք բանակի յաղթանա-
կից յետոյ իրանք կրկին կը վերա-
դառնան վան, տէր դառնալու իրանց
լքած կալուածներին: Բայց թիւրք
գործի իրար ետեւից կրած պարտու-
թեամբ այդ յոյսը ֆիասկօ է կրել,
և ժողովուրդը պարտաւորվել է էլ
աւելի հեռանալ դէպի հարաւ: Մու-
սուլ, Սյեքուտ և այլն: Միայն 1700
թիւրք կին ու տղաներ ապրում են
այժմ քաղաքիս ամերիկեան ու գեր-
մանական որբանոցի շէնքերում ու
կերակրվում են ռուս կառավարու-
թեան հաշուով: Զարմանալի են աշ-
խարհի յեղաշրջումները: Քիչ ժամա-
նակ առաջ մի ամբողջ ամիս հայ ըն-
տանիքներն էին ապաստանել այդ
օտար դրօշակների հովանիում, յոյս
ունենալով որ կոտորածը մինչև այն-
տեղ չի հասնի, իսկ այսօր իրանց
կոտորող թիւրքերի ընտանիքներն
են ապաւինել միևնոյն դրօշներին:

Սակայն եթէ չը լինէր մի սևահո-
գի Զէվէթ, իրերը այս աստիճան
գահավիժում չէին ունենայ ու երկու
կրօնի պատկանող ազգերի միջև
թշնամութիւնը այս աստիճանի մե-
ծութեան չէր հասնի: Դեռ անցեալ
աշունքին էր, որ երբ ռուսաց բանա-
կը Ատրպատականից մտաւ թիւր-
քական հողը ու գրաւեց Սարայը,
շատ-շատ թիւրքեր գիւղերին իրանց
բարեկամ հայերին և առաջարկեցին
վանը գրաւելու պարագայում իրանց
ու ընտանիքներին հայերի տներում
ընդունել ու պաշտպանել, մինչև երկ-
րում նորմալ վիճակ հաստատվի:
Խոստանալով փոխադարձաբար նոյն
պիսի պաշտպանութիւն անել իրանց
կողմից հայերին, եթէ երբեք քիւր-
դերի կամ կառավարութեան կող-
մից նրանց չարիք հասնի: Հայերը
ընդունեցին այդ առաջարկը, չը նա-
յած որ 96ի կոտորածներից մեծ
չարիքներ էին տեսել նրանցից,
ջարդ, հրդեհում, թալան, առևան-
գում և այլն: Հայերը այդ արդէն մո-
ռացել էին: Բայց Զէվէթը փոխեց
թիւրքերի միտքը ու ներշնչեց նը-
րանց սոսկալի ֆանատիկ զգացում-
ներ՝ գրգռելով նախապէս նրանց ըն-
չաքողութեան, թալանիչի ախոր-
ժակները: Նա ասել էր՝ «սպանեցէք
հայերին, ու երկիրը և նրա ամբողջ
հարստութիւնը ձերն է լինելու, թէ-
կուզ երկիրն էլ գրաւվելու լինի ռուս-
ներից»: Նա հաւատացել էր, որ 24
ժամու իւր մի քանի օրում վերջա-
ցրած կը լինի հայութիւնը վասպու-
րականում: Հաշի չէր առել նա հա-
յերի դիմադրական ոյժը, արժէք
չէր տուել նրան, մինչդեռ միամտեալ
յամառ կռիւը հիասթափեցրեց նը-
րան, ցոյց տալով որ հայերը այն-
չափ էլ արհամարհելի ոյժ չեն:

Զէվէթը ասել էր՝ «Այս երկի-
րը լինելու է կամ իսլամին կամ
քրիստոնէին»: Եւ եղաւ վերջինը,
հակառակ իր ցանկութեան:
Այժմ ամբողջ վանի վիլայէթը
գրաւվել է, բացի Կարճկանի մի
փոքր մասից, այդ էլ այսօրվայ վաղ-
վայ հարց է միայն, ու բանակը
չարժվում է դէպի Բիթլիս՝ Դատվա-
նի ու Ալալաթի գծերով: Ատրպա-
տականի հայ կամաւորական խումբն
էլ Ատրպատականից յետոյ Աղբա-
կում ու Նորդուղում փառաւոր յաղ-
թանակներ շահած, մտնում է այսօր
քաղաք՝ մի փոքր ժամանակ հան-
գիստ անելու:

Առ այժմ երկրում մնացել են գրե-
թէ միայն հայ, ասորի և եղիդի ժո-
ղովուրդներ, նրանք էլ, ի հարկէ,
կոտորակված: Քիւրդեր ու թիւրքեր
էլ տեղ-տեղ կան թագնված լեռնե-
րում, որոնք երբեմն ցած են իջնում
լեռներից և խաղաղ քնակութեան
վրա յարձակվում: Այդ պաճառով
հեռաւոր գաւառների մէջ բնակչու-
թիւնն այնչափ էլ վատահելի չէ: Ան-
ցեալ շարժում քաղաքացի ուժեղ
մարտիկներից մին, Աւոն, իր որդու
և չորս ուրիշ ընկերների հետ Արա-
ղա են գնում իրանց անձնական

գործերի համար, բայց սպանվում
են անակնկալ յարձակումից:

Հայ գիւղերից մնացած բեկորներ
տակաւ առ տակաւ հաւաքվում են
իրանց աւերված գիւղերում և սկը-
սում են իրանց երկրագործական
պարագմունքները, թէև շատ-շատե-
րին պակասում են անասուններ,
գութան, սայլ և ուրիշ գործիքներ:
Քիւրդերը երկրից հեռանալիս թո-
ղել են մանաւանդ Նորդուղում մեծ
քանակութեամբ եղներ, գոմէշ, ոչ-
խար և ուրիշ անասուններ, որոնք
եթէ խելացի կերպով բաժանվին
թալանված գիւղացիների վրա, նը-
րանց անտեսութիւնը բաւական կը
բարոքվի: Յանկալի է, որ լինէր մի
յանձնաժողով այդ կարգադրութիւ-
նը անելու և չը թողնելու, որ ուժե-
ղը միայն օգտվի ի վնաս տկարին:
Իսկ թէ ո՞վ է հոգս տանելու, կամ
ո՞վ, որ բաղուկը պիտի աշխատէ
այն ընտանիքների համար, ո՞վ նը-
րանց արտերը պիտի վարէ, ջրէ, հըն-
ձէ և ուրիշ աշխատութիւնները պի-
տի կատարէ, որոնց մէջ գործող բա-
ղուկ, այր մարդ բնաւ չի մնացել,
թէև տիկ: Մ. Տիգրանեանի նախա-
ձեռնութեամբ կազմվել է մի կա-
նանց միութիւն՝ պատերազմից վը-
նասվածներին օգնութիւն հասցնե-
լու նպատակով և որոշել է առ այժմ
մի թէյարան բաց անել քաղաքում
նրանից ստացած օգուտը այդ ու
վիրաւորվածներին դարմանելու գոր-
ծին յանձնելու համար: յետոյ բաց
անելու է նաև մի հիւանդանոց,
բայց մի թէ այդ բաւական է:

Մի շարք թ առաջ վան է եկել
Սիրական Տիգրանեան և իբրև խոր-
հրդական օգնում է Արամին: Իսկ
երէկ էլ հասաւ Սահակ արքեպ. Այ-
վատեան, իբրև ներկայացուցիչ վեհ-
հայրապետի: որբալանի պաշտօնը
լինելու է անշուշտ ազգային ներքին
կեանքը կազմաւորելու Այս մասին
աւելի մանրամասն տեղեկութիւն կը
գրեմ յաջորդ անգամ: Սրբազանի
հետ եկել են նաև Եղբայրական Օգ-
նութեան կողմից բժշկներ ու ֆէլդ-
շէներ — բժ. Թաշեան և ընկեր-
ները — հիւանդներին և վիրաւոր-
ներին պէտք եղած օգնութիւնը ա-
նելու նպատակով: արդէն ժողովրդի
մէջ ճարակում են տիֆ և ուրիշ տե-
սակ հիւանդութիւններ, իսկ մանուկ-
ների մէջ կարմրուկ: ռուսի և բը-
ժշկական օգնութեան կարիքը
խիստ մեծ է:

ՄՏՐԱԿ

(Մշակ)

ՄԱՂԹԱՆԲ

ՎԱՆԻ ԳՐԱԽՄԱՆ ԱՌԹՈՎ

Էջմիածնի Արարատէն:

«Մայիսի 9ի առաւօտեան լուր
ստացվեց, որ ռուս քաջամարտիկ
զինուորները և հայ կամաւորները
գրաւել են վանը: Ետևով այդ մա-
սին ստացվեց պաշտօնական հեռա-
գիր: Չը տեսնված ուրախութեան

զգացմունքներով մարդիկ միմեանց
շնորհաւորում էին: Եւ այդ հասկա-
նալի է. չէ՞ որ հայաշատ պատմական
վան քաղաքը դարերով թիւրքի
բռնակալ լծի տակից վերջապէս ա-
զատվեց: Վեհափառի հրամանով
միւս օրը, մայիսի 10ին, հոգեգալըս-
տեան օրը, պատարագից յետոյ
կատարվեց կայսերական գոհաբա-
նական մաղթանք: Մաղթանքի ա-
զովքը կարգաց Աշոտ եպիսկոպոսը:
Տաճարի ներսն ու դուռը լի էր
աղօթողներով: Թէ չըջակայ և թէ
տեղական ժողովուրդը շտապել էր
մասնակից լինել այդ ուրախութեան
և աղօթելու առ Աստուած ռուս քա-
ջարի գործի համար: Մաղթանքից
յետոյ վեհափառ Հայրապետը չըր-
ջապատված միաբաններով դուռս
ելաւ տաճարից: Մնվել կեցցէնե-
րով թնդաց օգը: Վեհափառը միա-
բանների հետ բարձրացաւ վեհա-
րան: Ժողովրդի խուռն մեծ բազ-
մութիւնը տեղ բռնեց վեհարանի
բակում: Տեղական երեք խումբ նը-
ւազողները նուագում էին: Ժողովըր-
դի ուրախութիւնն իր գագաթնա-
կէտին էր հասել: Վեհափառը պա-
տըշգամբից դառնալով ժողովրդին
խիստ զգացված խօսեց, բարեմաղ-
թութիւններ արաւ: Նորին կայսե-
րական Մեծութեան և Օգոստոսփառ
Տան կենաց, կովկասի փոխարք-
այ՝ առաքելութեան, ռուս քա-
ջորքին կարողութիւն և յաղթաւակ-
շնորհելու և հայ անձնուէր կամաւոր-
ներին տղուութիւն բաշխելու հա-
մար: Այդ ժողովուրդը հետզհետէ
սկսեց ցրվել ուրախ տրամադրու-
թեամբ:

Ամբողջ միաբանութիւնը, երևա-
նից եկած հիւրերը՝ գլխաւորու-
թեամբ Խորէն եպիսկոպոսի՝ ներկա-
յանալով վեհափառին՝ շնորհաւորե-
ցին վանի գրաւման առիթով և
համբուրելով հոգեւոր Տիրով աջը՝
ստացան Նրա օրհնութիւնը:

Ի ՅԻ Ե Ա Տ Ա Կ

Հայրենիքի ազատութեան համար
պատերազմի մէջ ընկած
կամաւոր հայ զինուորաց

Մեր հայրենեաց քաջ զաւակներ,
Ռոքի եղած կամաւորներ,
Ձեր սուրբ արիւն սիրայօժար
ի զոհ տուիք խիստ կամակար:
Ձեր յիշատակ օրհնել լինի
ի պատմութեան Հայաստանի:
Կեանքի, մահու մէջ օրերու,
Դուք զոհուեցաք ազատելու
Անկեալ երկիր մեր Հայկազանց,
Արեամբ ներկեալ նահատակաց:
Ձեր յիշատակ գովելու լինի
ի պատմութեան Հայոց Աղբի:
Ամենայն Հայ է պարտական
Յիշատակ ձեր անմահական
Միշտ սուրբ պահել և անմոռաց,
Անէճք կարգաւ անդուծ թրքաց:

Չեր յիշատակ դարաւորեալ
լինի յաւետ փառաւորեալ

ՔԱՂԱՒԵՐ

Եւն մի կաթիլ Չեր սուրբ արեանց
թափեալ յերկիր մեր գիւցաղանց
թող ներշնչէ յոյս անվհատ
Ամեն Հայու որ յուսահատ.

Հայեր, օգնենք մենք իրարու,
ժամն է պատեհ և յուսատու:
Ծագումն աստեղ յԱրեւելից
Պիտի փողի խիստ բերկրալից,
Սուր և հրացան ու կախաղան

Չուր կապառնան որդւոց Հայկեան.
Հայեր, լինիմք միշտ միաբան,
Մեր թշնամիք թող յարստկան,
Կալաց քաղքէն անցեալ օրեր

Դարձեալ նորէն կամաւորներ
Կազմուեցան ու մեկնեցան
Ի ռուսական սահման անցան.

Հայեր, օգնենք մենք իրարու
ժամն է պատեհ և պողատու:

Անագորոյն թրքաց զօրքեր
Կրկին մտան մեր Հայ գիւղեր,
Այլէն, ձախէն տուին ջարդեր,
Ամենայն ինչ եղան տեր.

Հայեր, օգնենք միշտ իրարու
Ի միութեալ Հայ որբերու:

Մանուկ կուլայ, մայր կարտասուէ,
Եւ չգիտէ առ ո՞վ դիմէ,

Աչքն թարթէ յերկնից կամար,
Անկէ յուսայ իւր ցաւին ճար.

Հայեր, օգնենք մենք իրարու
Ի միութեալ այրիներու:

Բանի հազար արիւն անմեղ
Թրջեալ երկիր իրեն հեղեղ.

Թող յերկինս, գործենք յերկրի,
Տանն Հայկայ պիտի կանգնի.

Հայեր, օգնենք միշտ իրարու,
ժամն է պատեհ և պողատու:

Ամենայն Հայ ուր որ լինի,
Պարտի շարժիլ ինքն իւրովի.

Նայէ՛ երկինք Հայաստանի,
Որպէս առած գոյն բոսորի:

Հայեր, օգնենք մենք իրարու,
ժամն է պատեհ և պողատու:

Դարեր անցան միշտ արիւնտ,
Մենք չստանաք սիրտ մը գըթտու:

Աւ բաւական այդչափ արիւն,
Ո՞վ եւրոպայ, գըթտ՝ Հայուն.

Քաններորդ դար լուսաւոր
Թող հորտակէ լուծ դարաւոր:

Հայեր, գործենք միշտ անվեհեր
Եւ չըլինիմք դասալիքներ.

Սոսկում ազգայն է միշտ յաղթող,
Յամենայն գործս փայլատակող.

Արդարութիւն եւ դարուս լոյս
Պիտի պսակին մեր տաճաճ յոյս:

Մ. Կ. ՄԻՐԱՆՈՐԵԱՆ

2/15 յուլիս 1915
Յօշան (Ռումանիա)

**7 ՀԱՅԵՐ ՆՈՐԷՆ ԿԱԹՈՒԱԾ
Կ.ՊՈԼՍԻ ՄԷՁ**

Աթենքէն տրուած հեռագիր մը,
Կ.պօլսի հրդեհին վրայ մի քանի
խօսք ըսելէ յետոյ, կը յարէ թէ
Հայ Գօմիդէի անդամներէն 7ը մա-
հով պատժուեցան Կ.պօլսի մէջ, իբր
դաւաճան ամբաստանուած լինե-
լով: Ետա որոշ չէ թէ իրենց վը-

րայ եղած դաւաճանութեան ամբաս-
տանութիւնը ինչ բանի մէջ կը կա-
յանար:

Թէ՛ Կ.պօլսի մէջ և թէ՛ դաւաճա-
ները ամենաշնչի պատրուակներ ըս-
տեղծելով կառավարութիւնը կը ձեռ-
բակալէ, կը բանտարկէ, կը սպաննէ
Հայերը: Հայաստանի և Կիլիկիաի
մէջ Հայ Ժողովուրդին տրուած սոսկա-
լի նեղութիւնները և կոտորածները
Ճինկիլիսաններին և Լէնկիլիսաններին՝
Թիւրքերի այդնախնիքներէն արար-
ները կը յիշեցնեն: Ժամանակները
փոխուած, բայց ցեղին բնաւորու-
թիւնը չէ փոխուած:

ԱՅԼԵԻՍ ՎՐԷԺԸ ԿԸ ՄՆԱՅ

Ինչ մնաց այլևս անկատար՝ գիւցաղա-
կան Հայաստանի տառապանքը նուիրա-
գործելու համար: Արիւնք, ան բարձրա-
ցաւ մինչև Արարատի դաղաթը: Ար-
ցունքը, ան արդէն Սիփանն ալ նսեմա-
ցուց:

Այո՛, տառապանքը կատարեալ է. բայց
բան մը կայ անկատար, որ միշտ ալ պիտի
մնայ. կը հասկնաք, պիտի մնայ անկատար.
այդ՝ Հայաստանի մահն է:

Այո՛, հիմա խաղոյնները կը խնկարկեն՝
այնտեղ ինկող քաջերու և անմեղ նահա-
տակներու յիշատակը: Երբեք չհաջարա-
ւոր Հայ կիլիկներու դիմելները չալկանց կը
մոռնէ, իսկ Կիլիկիան իր ամառութիւննե-
րուն վրայ կարտասուէ:

Այս էր անցեալը, այս եղաւ և ներկան:
Իսկ տառապան գեղեցիկ տառապանքը չա-
նանող բան մը ըլլալ կը թուի:

Բայց ամուր կայ, Հայ Ժողովուրդ,
ամուր կայ, Հայ Հայրենիք, այսպէս կը
պատգամեն քու ընտիր դաւակներդ որոնք
հիմա Թիւրքերէն կը քլուին նախիրներու
պէս ո՞վ գիտէ ինչպիսի դժոխքներ. ինչ
ցաւ, դաւակներդ կը քլուին նախիրներու
պէս, խոչտանգուած կը բաժնուին քու
արգասանդ հողերդ, և անհարապտոններ
կուղան դանոնք փոխարինել: Բայց միթէ՞
չէ բուռած որ քու դաւակներդ միայն կըր-
նան անանիլ քու ստիքներդ, իսկ ան-
հարապտոնները կը թունաւորուին: Այո,
պիտի թունաւորես անհարապտոնները որոնք
քու մարմինդ ծակկիցին:

Եւ դուն ամուր կայ, Հայ Հայրենիք,
որովհետեւ այսօր քու դաւակներդ ոչ
միայն անասուններու պէս կը կոտորուին,
այլ և կը կոտորեն. արիւնի մէջ կը թա-
թախեն իրենց սուրը, իրենց դրիշը, որով-
հետեւ ալիս կըզան որ մինակ վրէժը կրնայ
փրկել քեզ և արիւնը մայրն է վրէժին.
Իսկ արցունքի պէտք չունիս դու, որովհետեւ
քու աւերակներուդ վրայ լացող բուռեր
չառ կան արգէն:

Անգամ մ'ալ ամուր կայ, Հայաստան,
որովհետեւ քու խաչկուծներդ պոռթկացող
վրէժի ձայնը կարճագանգէ ամենուրեք,
կը տարածուի, կը մեծնայ ու կը դառնայ
ահեղ բան մը, շանթաւորող և հսկայ,
որովհետեւ քու թշնամիդ յուսահատութեան
բարբորոս ծայրայեղութեանը մէջ կը մա-
քառի, իսկ դուն զոհաբերութեան ծայրա-
յեղութիւնով կը մարտնչիս:

Այս անգամ ևս ցոյց տուր քու հաստա-
տամտութիւնդ և օրինակ հանդիսացիր կարգ
մը այն թուրքամորթ դաւակներուդ որոնք
երջանիկ ինքնախոհութեամբ մը կուղեն
մոռնալ քեզ և չը լսել քու պարտաւորու-
թեան հրաւիրող ձայնդ. կամ այն անսիրտ
յուսահատներուն որոնք կաթիլ մը արցունք
միայն ունին քու արիւնաթաթաւ հիշերուն
ի պատասխան:

Այլևս քու դաւակներուդ սրտերը արիւ-
նտառ են և վրէժը միայն կրնայ յաղուրդ
տալ անոնց ցասումին. այդ վրէժինդ որ-
թիւնը մեծ է քու տառապանքիդ չափ և
ամուր՝ քեզի չափ:

Այլևս վրէժը կը մնայ փրկութեանդ
համար և վա՛յ անոնց որոնք չը պիտի ու-
ղեն ապրեցնել այդ վրէժը...

Թ. ԵՂՆԵ:

**ՌՈՒՍԻԱԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ԴՈՒՄԱՆ
ԵՒ ՍՍՀՅՈՅԻ ՃԱՌԸ**

Ռուսիաի Պետական Դուման բաց-
է և օգոստոս 1ին Պետրոգրադի
մէջ և արտաքին գործերի նախարար
Տ. Սազոնով երկար ճառ մը խօսած
է արտաքին քաղաքականութեան
մասին, ուր Հայերի մասին հետեւեա-
լը ըսած է.

«Թիւրքերը զգալով փոթորկին
մօտենալը, բացառիկ դժնէութեամբ
մը խոյացած են իրենց տիրապե-
տութեան ներքե տակաւին դառնող
քրիստոնեայ ժողովուրդներին վրայ.
Հայերը ենթարկուեցան հալածանք-
ների որոնք սակայն իրենք խորտա-
կեցին, որովհետեւ Հայ կառավարները
քաջաբար կը կռուին մեզի հետ ի-
րենց հարստահարողներին դէմ.
(Կեցցէ՛նք եւ ծափահարութիւններ):»

Այսպէս վա՛ն քաղաքը, որ մինչև
իր ազատուիլը մեր զինուորների կող-
մէն մօտ մէկ ամիս գիծագրած է,
կենթարկուած էր ոչ նուազ ստիպող-
չալածանքների Թիւրքերի կողմէն:

ՀԱՅԵՐԸ ՀԱՐԱԻ ԱՄԵՐԻԿԱԻ ՄԷՁ

ՍԱՆ ԲԱԻԼՕԷՆ յուլիս 5ին գրած
է մեզ.

«Տեղւոյ փոքրածիւ Հայ դաղու-
թը անասարքեր չէ Թիւրքահայաս-
տանի շարժման առջև: Անցեալ ամ-
սոյ սկիզբը 150 անդ. ոսկի զըրկ-
ւեցաւ Լոնտոնի ռուսական դեսպա-
նին, իր միջոցով էջմիածին վէհ.
Հայրապետին զրկուելու համար:
Հանդանակութիւնը դեռ կը շարու-
նակուի. մօտ օրեր կարեւոր դումար
մը ևս պիտի զրկուի:

Տեղւոյ Հայութիւնը մեծ անձկա-
նք կը սպասէ Հայրենիքի ազատու-
թեան աւետիսին և առ այդ կօզնէ
նիւթապէս իր կարողութեան համե-
քատ, թէ և մենք սակաւթիւ ենք
այստեղ: Ունինք նաև երիտասարդ-
ներ որոնք տրամադիր են կամաւոր
երթալ և անձնազոհութեամբ կըռ-
ւել Հայաստանի համար, սակայն մի-
ջոցներ և դիւրութիւններ կը պակ-
սին:

ՏԵՂԱԿԱՆ

Ռաբխութեամբ կիմանանք որ
Օրէնդ Եոլան-Հայկուհի Ե. ԿԱՐԱ-
ՊԵՏԵԱՆ (Մարտիցի) մասնակցելով
Ecole pratique de Commerce et d'In-
dustrie de jeunes filles վարժարանն
ընդունուելու մրցումին, յաջողած է

ինք ալ ընդունուելիք աշակերտու-
հիւններէ մին լինելու: Այդ յաջողու-
թեան դժուարութիւնը բացատրելու
համար պէտք է աւելցնել որ վար-
ժարանը 104 նոր աշակերտուհի մի-
այն կրնայ ընդունիլ, մինչ մրցումն
մասնակցած էին 700ի չափ ընտրե-
լիներ: Յրանստ հիներ (այսինքն
Ֆրանսական երկրացիներ) միայն
կրնան ընդունուիլ այդ վարժարանը:

Թշնամի տէրութիւնների հոյու-
տակներէն անոնք որ ներկայ պա-
տերազմէն քիչ առաջ Ֆրանսական
երկրացի (citoyen français) եղած էին,
1915 ապրիլ 7ի օրէնքին համեմատ
իրենց Ֆրանսացիութեան իրաւուն-
քէն ինկած պիտի ճանչցուին եթէ
այնպէս յարմար տեսնէ Ֆրանսական
կառավարութիւնը: Իսկ անոնք որ
նոր և մանրամաս քննութիւնէ մը
յետոյ Ֆրանսական կառավարութիւ-
նը կը վերաուզէ իրենց պատուա-
ւոր, հաւատարիմ և արժանիքի տէր
անձնաւորութիւններ լինելը, կը մը-
նան իրենց Ֆրանսացիութեան իրա-
ւունքների մէջ և ի գիտութիւն ա-
մէնքին պաշտօնապէս հրատարակու-
թեան կը տրուին իրենց անուններ
Ֆրանսաի պաշտօնաթերթին (Jour-
nal Officiel) մէջ:

Արդ, վերոյիշեալ պայմաններին
տակ որոնք և Ֆրանսական իրաւունք-
ներէն օրաթերթերին մէջ, մենք ալ

մէջ վերահաստատուած անձերի ան-
ւանացանկը Journal Officielէն արտա-
տրուած լինելով տեղական ֆրան-
սերէն օրաթերթերին մէջ, մենք ալ
անկէ կը քաղենք այն թիւրքահալա-
տակ Հայերի անունները որոնք պա-
տերազմէն քիչ առաջ Ֆրանսական
երկրացի (citoyen français կամ մեր
Թիւրքիաի Հայերի հասկացողու-
թեամբ՝ Ֆրանսահպատակ) եղած էին
և կառավարութիւնը գնահատելով
անոնց արժանիքներ, որոշած է այժմ
ևս պահել անոնց Ֆրանսացիութեան
իրաւունքը:

Ալեքսանդր Արշակունի, Նաւագ (na-
vigateur), ծնած Կ.պօլսի 1881 յու-
լիս 25ին կը ընակի Մարտիցի մէջ
կրան Բիւ, թիւ 80. Ընկի եղած
(naturalisé) 1913 օգոստոս 28ին
Քաննելորս տարիէ ի վեր Ֆրանսա
եկած է, ամուսնացած՝ Ֆրանսուհիի
մը հետ, հինգ տարի զինուորութիւն
ըրած՝ օտարազգիների լեգէոնին
(légion étrangère) մէջ և այժմ պատե-
րազմին գնացած է:

Սահմանեան Յովհաննէս, վաճառա-
կան, ծնած Էրզրում (Թիւրքիա)
1864 օգոստոս 23ին կը ընակի Մար-
տիցի մէջ Պուրվար Լուի Սարվադոր,
թիւ 7 (*). Ընկի եղած 1913 փե-
տրվար 10ին, Տաննինը տարիէ

(*) Այժմեան բնակարանն է Գուր Լիե-
դա, թիւ 23. Իսկ վաճառատունն է Bou-
levard Louis Salvator, N. 1. Խմբ.

ի վեր Գրանսա կը բնակի. 3 զաւակ ունի ֆրանսական երկրացի. Ազգային տեսակետով իր ունեցած վարժունքի վրայ լաւ տեղեկութիւններ առնուած են:

Զամարեան Սոփի, կին Սահաթեան. նի, ծնած Կ.պօլիս 1872 հոկտեմբեր 29ին. կը բնակի միւնիսթ հասցէն. բնիկ եղած՝ միւնիսթ թուականին. Ազգային տեսակետով իր վարժունքի վրայ լաւ տեղեկութիւններ առնուած են:

ՄԵՍ ՀՐԴԵՆ Կ.ՊՈԼՍԻ ՄԷՋ

Յուլիս 26ի երկուշաբթի երեկոյ սոսկալի հրդեհ մը ծագած է փէրուլի և Ֆրնտըզլըի թաղերին մէջ. 2.800 տուն հրդեհին զոհ գնացած են. Երեսփոխանական ժողովի պալատը այրուած է. Գիշ և մնացորդ որ դերմանական հիւանդանոցն ալ այրւէր. մանուկներին յատկացած յարկաբաժինը կրակ առեր է արդէն. քայց կրցեր են վերջապէս աղէտին առջին առնել:

ԻՏԱԼԵԻԹԻՐԳ ՅԱՐԱՐԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Խառական կառավարութիւնը Կ.պօլիս իր դեսպան Տ. Կարօնի միջոցով խիստ բողոքագիր մը տուած է Բ. Գրան, թիւրքի մէջ իտալահայտակներին վրայ գործադրուած ճնշումներին և արգելքներին դէմ. Ապացոյցներ գտնուած են նաև որ Բ. Գրան, Լօզանի խաղաղական դաշնագրին հակառակ, կաշխատի գրգռութիւններ յարուցանել Սիրէնիդի Սրաքներին մէջ իտալիաի դէմ. Խառակի և թիւրքի ալ իրար հետ պատերազմի բռնուիլը մօտալոտ կերի:

ՄԻԴԻԼԵՆԻ ԳՐԱԽՈՒՄԸ

Անգլիական կառավարութիւնը պաշտօնապէս հաղորդեց յոյն կառավարութեան թէ դաշնակից տէրութիւնները Միդիլէն (Միտիլի) կղզին առժամապէս պիտի գրաւեն միւնսթի գիւնտական պատճառներով որով գրաւեցին Լէմնոսը. Անգլիաի ծանուցագիրը, բարեկամական ոճով գրուած, կապահովէ որ Անգլիան և դաշնակիցները պիտի յարգեն Յունաստանի վեհապետական իրաւունքները, և կը յարէ որ անմիջապէս երբ դադրին կղզիին գրաւումը հարկադրով բացարձակ զինուորական պատճառները, դաշնակիցները պիտի փութան հեռանալ անկէ:

«ՄԱՐՍԷԼԵՆ»-Ի ՀԵՂԻՆԱԿԻ ԱՃԻՒՆՆԵՐԸ

ԷՆՎԱԼԻՏ ՓՈԽԱԳՐՈՒԵԼՈՒՆ ԱՌՓՈՎ
Տ. ՓՈԽԱՆԲԱՐԷԻ ԽՕՍԱԾ ՃԱՌԸ

(Ետք. 1. 52րդ. Թուէն եւ վերջ)

Եւ վրէժնոցի պատմութիւնը պիտի բռն նոյնպէս մնացեալը. Անգլիան եղած առաջադիմութիւններ իւր յատկապէս:

և ստորնութիւնը և արհամարհում մերժելու բրիտանական պատախանգրութեան, Պէլիդի չէզոքութեան չարաչար բռնաբարութիւնը, ամենէն վաւերական և նուիրական դաշնագրութիւններ պատուելի իբրեւ «թղթի քուլթը», իրենց անցած երկրներին մէջ անպաշտպան բնակիչները սարսափեցնելու համար ամենէն բարբարոս միջոցների գործադրուիլը, գիտութիւնը խժոգութեան և վայրենութեան ի սպաս դրուելով անպատուելիլը:

Մեղե իւրաքանչիւրը, Տիարներ, կըրնայ մտքի կատարեալ յատկութեամբ վերակոչել իր յիշողութիւնները և հարցաքննել իր խղճմանը. Այ՛ մէկ ժամանակ անփոխ չենք գտնուած արտասանելու բառ մը կամ ցոյց տալու դիրք մը որ կարենք ցրուել պատերազմի սպանալիքները, եթէ եւրոպական խաղաղութեան դէմ նշման ոճի մը երկար ժամանակներէ ի վեր փափաքուած և պատրաստուած չիւնէր մեր անողոք թշնամիներէն: Մենք անմեղ զոհերն եղած ենք ամենէն աւելի բիրտ և հմտօրէն կանխամտածուած յարձակումին: Երբ մեզ կը տեսնեն ակամայ սուրբ քաջած, իրաւունքը չունինք, Տիարներ, զայն վերադարձնելու իր պատեանը այն օրէն առաջ երբ մեր մեռելների վրէժը լուծած պիտի լինինք և երբ դաշնակիցների միասին յաղթանակը պիտի թոյլատրէ վերանորոգել մեր աւերակները, վերաշինել ամբողջական Գրանսան և զմեզ պատրաստել ազդուապէս գրգռութիւնների պարբերական վերադարձին դէմ. Ինչ պիտի լինէր մաղը, եթէ կարելի լինէր որ կաղ հաշտութիւն մը մեր քայքայուած քաղաքների փլուտակներին վրայ զար նստիլ շնչապառ: Ամենախիստ նոր դաշնագրութիւն մը պիտի դրուէր մեր յոգնած ուսերին վրայ և մենք պիտի իյնայինք մշտնջենապէս մեր թշնամիների քաղաքական, բարոյական և տնտեսական հպատակուլ շան ներքեւ: Գրանսոցիները, արուեստագէտ, հողագործ և զործաւոր, նշաւակ պիտի դառնային յաղթական մըրցակիցներին, և խոնարհած Գրանսան իր իսկ վշատութեան և արհամարհանքին մէջ պիտի ընկնուէր:

Այ՛ ուրեմն պիտի կրնար յապաղիլ մշնայ աղապիտ տեսութիւնների մէջ: Այ՛ ուրեմն պիտի համարձակէր այս նախատիքն ընել հանրային ողջմտութեան և ազգային հեռատեսութեան: Զկայ մէկը մեր զինուորներէն, չկայ քաղաքացի մը, չկայ Գրանսացի կին մը միայն որ չհասկընայ յատկօրէն թէ մեր ցեղի ամբողջ ապագան, և ոչ միայն մեր պատիւը՝ այլ անոր պաշտպանութիւնն ալ կախուած են այս անողոք պատերազմի ծանր վայրկեաններէն:

Յաղթելու կամքը ունինք: Ունինք նաև յաղթելու հաւատարմը: Վստահութիւն ունինք մեր և մեր դաշնակիցների ոյթին վրայ ինչպէս վստահութիւն ունինք մեր իրաւունքին վրայ: Այ՛, ոչ, թող մեր թշնամիները չխաբուին այս մասին: Խախտախաղաղութիւն մը, կրճատուած պատերազմի մը և ալ աւելի ահաբեկ պատերազմի մը միջեւ մտատանջ և խաբուսիկ զինադուլ մը ստորագրելու համար չէ, վաղը նոր յարձակումների և մահացու վտանգների ենթարկուելու համար չէ որ ամբողջ Գրանսան ոտքի է կանգնած այժմ Մարսէլյէզի առնական շեշտներէն սարսափել:

Հայրենիքին իր իրաւունքներէ հրաժարուելու պատրաստուելու համար չէ որ բոլոր սերունդները իրար մօտենալով կազմած են հերոսների բանակ մը, որ ամէն օր այնքան փայլուն զորքեր կը կատարուին, որ այնքան ընտանիքների փոռաւոր սուղիք կը կրեն և իրենց ամենէն սիրելի էակները ստոյիկեան համբերութեամբ կը զոհարեն հայրենիքին: Նուստութեան մէջ ապրելու և քիչ վերջ մեռնելու համար չէ

որ ֆրանսացի ժողովուրդը արդէն կեցուցած է Գերմանիայի ահեղ արշաւանքը, որ թշնամիին ալ թեւ բռնելով նետած է Մառնէն իգէրի վրայ, որ մօտ մէկ տարիէ ի վեր մեծութեան և զիջեցկութեան այնքան հրաշալիքներ իրագործած է:

Սակայն, Տիարներ, չձանձրանաք կըրկնէ. վերջնական յաղթանակը բարոյական ոյթի և յարատեւութեան մըրցանակը պիտի լինի: Մեր ամբողջ հանդարտամտութիւնը, կորովը և դիմացկունութիւնը գործածենք, սերտիւ հաստատ պահելու համար երկրին մէջ բոլոր նահանգների, բոլոր դասակարգերի, բոլոր կուսակցութիւնների միութիւնը, ուշադրութեամբ պաշտպանելու համար հանրային կարծիքը նենգաւոր լուրերի խորամանկութեամբ տարածուածին դէմ, անընդհատ զօրացնելու համար կառավարութեան գործունէութիւնը և հանրային իշխանութիւնների անհրաժեշտ ներդաշնակութիւնը, միակ առարկայի մէջ վրայ կեդրոնացնելու տէրութեան բոլոր միջոցները և բոլոր անհատների բարիկամեցողութիւնները, արագապէս ընդլայնելու պատերազմի նիւթականը և մեր դիմագրութեան միջոցները. մէկ խօսքով՝ ի մի հաւաքելու ազգային ոյթների համագումարը միակ մտածումի մը և միւնսթի որդման մը մէջ. պատերազմը մղել, որքան ալ երկար տեւէ, մինչև թշնամիին վերջնական պարտութիւնը, մինչև անհետացումը այն միջաւանին որ գերման մեծամտութիւնը Եւրոպային վրայ ծանրացուցած է: Արդէն վառքի օրը զոր կը տարփողէ Մարսէլյէզը, լուսաւորած է հորիզոնը: Արդէն ժողովուրդը մէկ քանի ամսի մէջ ճոխացուցած է մեր պատմութեան տարեգիրքը բազմաթիւ սքանչելի քաջութիւններով և դիւցազններգական պատմութիւններով: Ի զօր չէ որ Գրանսայի բոլոր անկիւններէն խմբովին ոտքի ելած են ժողովրդական հիմնալի ազգայնութիւններ գործողներ: Թողունք զիրենք, Տիարներ, թողունք զիրենք որ քուլի հանեն իրենց սուրբ գործը. անոք ճանքան կը հարթեն յաղթանակի և արգարութեան:

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

«ԱՐՄԷՆԻԱԻ ՕԺԱՆԳԱԿՆԵՐ»-ԻՆ

«Արմէնիայի Օթանգակներէն կան ոմանք որ ոչ իրենց պարտականութիւն կը կատարեն կանոնադրին համեմատ, ոչ ալ գրութեամբ մը յայտնած են թէ «Արմէնիայի Օթանգակներէն հրաժարած են»:

Ուստի կը պարտաւորինք զեկուցանել բոլոր «Արմէնիայի Օթանգակ»ներին թէ անոնք որ մինչև առաջիկայ օգոստոս ամսին վերջը չեն կատարեր իրենց «Արմէնիայի Օթանգակ»ներէն պարտականութիւնը կատարելու պարտականութիւնը կանոնադրի 2րդ. յօդուածին համեմատ և կամ իրենց հաշիւ կարգադրելու համար պայմանաժամ մը չեն որոշեր ապահովագրուած նամակով մը: «Արմէնիայի Օթանգակ»ներէն հրաժարած պիտի նկատուին, որով կը դադրի իրենց պարտականութեան հետ նաև իրենց իրաւունքը:

Խմբագիր. անօրէն

Արմենիալուսագրին

Մ. ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆ

ԾԱՆՈՒՑ ԳԻՐԲԵՐ

Արմենիայի խմբագրատան մէջ ծախուելու գտնուին, ի միջի այլոց, և հետեւեալ գիրքերը, որոնց արժէքները նշանակուած են իրենց առջև:

Մարսէլյէն դուրս զրկուելու հանապարհածախքը զնոյն վրայ է. ուստի հաշիւ դիւրութեան համար կը նշանակենք թէ՛ Մարսէլյի մէջ ծախուելու գիները և թէ՛ փոստով ուրիշ քաղաք զրկուելու գիները: (Այս վերջինները փակագծի մէջ գրուածներն են): Արժէքը կանխիկ չստաց, ւած գիրք չըրկուիր: Արձանագրուած (recommandé-registré) ծրարով ստանալու զորոնքը պէտք է 25 ամսիկ ամսիկ զորկեն իւրաքանչիւր ծրարի համար որ 2 քիլօն աւելի պէտք չէ կռնէ:

ԶԱՆԵՋԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱՅԻՆ ԹԻՒՆՆԵՐ

Առձեռն բառարան հայկազնեան լեզուի. Բ. տպագր. (Վենետիկ: 10 ֆր. և 40 անդմ. Մարսէլյէն դուրս զրկուելու համար հանապարհածախքով մէկտեղ՝ 10 ֆր. և 80 անդմ.):

Պտղաբաւարիւն. պատկերազարդ: 1 ֆր. և 30 անդմ. (1,60):

Ընտիր Հայկազնի պատկերազարդ. Գ. տպագր. 2 ֆ. և 50 անդմ. (3 ֆր.):

Հ. Գ. Զարբհանէլեան Պատմութիւն հայկական տպարար. ետն. սկզբնաւորութեան մինչև առ մեղ: 1,30 (1,50):

Հայ միտքը (Առանի հայ գրագէտների նշանաւոր խօսքերէն կազմուած հաւաքածոյ մը: Երկարութիւն Հ. Ս. Երեմեանի 2 ֆր. և 60. (5. 3, 20):

Սարգիս (Հ. Ս. Երեմեան), ողբերգութիւն: 1 ֆր. և 10 (5. 1,20):

Նոր կեցողականութիւն և Մարդապաշտութիւնը. Զաւակն և նկարագր. 553 երեսներէ բաղկացած և 450 պատկերներով զարդարուած: Վերջը գրուած է այս գրքի մէջ գործածուած ուսումնական բառերի հայերէն և ֆրանսերէն ցանկը: (Ընտիր գործ մը, ամենին ալ հետաքրքրութեամբ ընթերցանութեան արժանի: 2 ֆր. և 50 անդմ. (3 ֆր.):

Նոր Հանրաբնութիւն նկարագրական և պատմական. 131 պատկերներով: 2,20 (2,40):

Haic & Belus. A National Dram. composed by M. J. Zorab. Calcutta. 1895. Գին 2,40 (2,50):

Գեորգ-Մեսրոպ. ՔՐԻՍՏՈՆԵՐԻ ՊԵՆԵՆՆԵՐ, ի ՀԱՅՈՒ ԴԵՐԳՈՐ ԼՈՍՏԱՆՈՐԷՆ ԽԱՊ. (Քննական ուսումնասիրութիւն): Դին 1 ֆր. 25 (1,35):

Գեորգ-Մեսրոպ. ՈՒՐԼ ԱՐ ՏՈՒՆ ԿԱԺ ՀԱՅՍՏԱՆԻ ՆԱԽԱՐԱՐԻԿՆԵՐ և իրենց քաղաքակրթութիւնը (Քննական ուսումնասիրութիւն): 2,50 ֆր. (2,75):

Մ. Վարժապետեան. ՃԵՐԼԻԿՈՒԿ ՄԵՌԻԼԸ, Աւանդալէզ՝ հօրի բռնութեամբ, Տօնիկէն պատմուած: Տպագր. Մարդուան. կազմուած: 2 ֆր. (2 ֆր. 25):

Բախոնարան. Կիպրոս կղզի (Ա. Պշխարհագրական և պատմական տեսութիւն. Ա. Հայ գաղթականութիւն): 1 ֆր. 25 (1,35):

ՏԵՐԵՆ.—ԽՄԵՐԻՒՄ

Մ. ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆ

Մ. ԱՐՄԷՆԻԱ

Հայերէն Տպարար Մ. Փոքրապետեանի
Le Gérant: François CARRIERE.
Marseille. — Imprimerie du Midi